

Gentilium persecutionibus, sed à Provincialibus plerumque Synodis confixæ.

17. Ecclesiam Sæculo IV. turbantur Donatistæ, Meletiani, Ariani & Semi-Ariani, Coluthiani, Eunomiani, Photiniani, Audiani, Eustathiani, Macedoniani, Luciferiani, Apollinaristæ, Aeriani, Messaliani, Priscillianistæ, Helvidiani, Jovianistæ, Discalceati, Collyridiani, Bonosiaci. Totum fere alphabetum Hæreticorum.

Donatistarum Schismati contra Cæcilianum prius Archidiaconum Carthaginensis Ecclesiæ, postea electum Episcopum, contra quem Schismatici Majorum in eandem Ecclesiam intruserunt, fomenta præcipua dedit Lucilla Hispana prepotens, & factiosa Mulier, à Cæciliano quondam reprehensa, & vindictæ erga ipsum cupida. Primus ejus Auctor, ac inceptor fuit Donatus, à Cæcis nigris Episcopus, à quo Majorinus ordinatus est. Ab altero tamen Donato, qui Majorino suffectus est, appellari postea maluerit, & eo velut sectæ suæ Principe gloriati sunt. Dammati sunt cum suo Principe Donato à Cæcis nigris in Concilio Romano An. 313. Illorum schisma in hæresim evasit. Cujus præcipui errores hi erant. 1. Baptistimum extra Ecclesiam collatum nullum esse contendebant, & quia Ecclesiam à toto terrarum orbe descivisse, & intra seclam suam coartari comminisciebantur. Patroni nostrorum Protestantium, Catholicos à se deceptos rebatizabant. Secundo, Ecclesiam Catholicam meretricem vocabant. Præclari hi Protestantium Magistri. Denique cum Arianis communione jungebantur. Præter Concilium Romanum, Donatistas condemnavit Concilium Arelatense An. 314. aliique Africani Conventus. Quantas porro pertinacissimi hi homines non solum Ecclesiæ Præfulibus, sed ipsis Christianis Imperatoribus fecerint molestias, legis apud Natal. Alex. Sec. IV. ita quidem, ut, præter alias gravissimas penas, captus sententiâ in eos

Imperatores animadverterint. Duravit autem Donatistarum schisma & hæresis usque ad Gregorii M. tempora, seu ad Sæculi VII. initium.

Meletius Nicopolis in Ægypto Episcopus nefarii schismatis Auctor fuit A. 306. vel A. C. 300. aut 301. ut aliis placet. Illud conflavit adversus S. Petrum Alexandrinum Episcopum, ejus ordinationes occupando ex odio erga eundem concepto, propterea quod ab ipso ob idololatricæ crimen, aliaque scelera, fuisset in Concilio Episcoporum depositus. Ario cum suis partiaris suppetias tulit Meletius; ejus tamen schisma hæresi non est deturpatum. In Synodo generali Nicæna compressus est Meletius, & damnati Meletiani. Aliter de hoc schismate scribit S. Ephianus, monumentis ab aliquo Meletiano acceptis deceptus.

De Arianorum, & Semiariorum perniciosissima hæresi ad longum egimus Lib. 1. Tit. 1. N. 63, & seq. quo proinde Lectorem remittimus.

Colluthianorum Sectæ Auctor fuit Colluthus Alexandrinæ Ecclesiæ Presbyter, Ario coævus. Ejus præcipuus error fuit, quod Deum non esse malorum naturæ & pœnæ Authorem asseret dimidiis iste Manicheus. A Concilio Alexandrino in ordinem redactus est Hæresiarcha.

Aetii Eunomique secta infelix Ariangæ hæreses propago fuit, eamque accessione quadam adauxit impietatis. Fuit autem Eunomius Cyzicenus Episcopus quondam Aetii Antiocheni Diaconi, qui Atheus cognominatus est, discipulus & scriba. Ejus discipuli Eunomiani ab ipso dicti sunt, vel etiam Anomei, quod Filium Patri Anomion, id est, dissimilem cum Aetio prædicarent. Præterea Eunomius Spiritum-Sanctum creaturam Filii asserbat. Item Verbum Divinum animam non assumpsisse, sed animæ vicem divinitatem supplevisse sensit. Uterius se Deum perfectè comprehendere dicebat. Sententiam Protestantibus fabricavit, dum Reliquias Mar-

Martyrum contempsit, ac derisit, ipsorumque detraxit miracula. Hæresim suam disseminavit An. 360. Ipso vivente ejus Sectam à Concilio Nicæno prædammatam coercuit severis legibus Theodosius M. An. 381.

Photinus, natione Galata, Ancyranæ Ecclesiæ primum Diaconus, dein Sirmiensium Episcopus A. circiter 343. Hæreses suæ virus effudit. Et primo Sabellii systema restauravit. Secundo cum veteribus Hæreticis Christum purum hominem blasphemavit. Damnatus est Photinus in Concilio Mediolanensi An. 347. deinde An. 351. in Sirmiensis.

Audianis nomen dedit Auduz è Mesopotamia oriundus, Ario coævus; qui tamen non recessit à vera fide, nec Audiani ejus discipuli; ipsa tamen eorum separatio & schisma nefarium crimen erat, quod effecerit, ut inter Hæreticos numerati sint.

Eustathiani ab Eustathio Sebasteno Arianorum partium Episcopo nomen erroreque acceperunt. Nuptias damnavit Eustathius, & continentiam ad superstitionem coli præcipiebat. Præterea præcipuos errores docuit, quos Protestantes nostri Sæculi adoptarunt, atque in Concilio Gangrensi non diu post Nicænum damnati sunt. Et quidem hoc Coacilium Can. 4. non solum Scripturam, sed Traditiones etiam Apostolicas pro regula fidei suscipiendas tradit, quas isti rejiciunt. Deinde Can. 6. damnat eam vivendi conditionem, qua Eustathiani cum Lutheranis & Calvinistis extra Ecclesiam seorsim Conventus celebrabant, nec Presbyteros aut Episcopos cum Calvinistis habebant. Item Can. 19. in iisdem Eustathianis prædamnat Protestantes, qui indicta ab Ecclesia jejunia solvunt, & aspernantur. Ac demum c. 20. Eustathianos diris devovet, quod memorias Martyrum, & sacra ministeria, qua in ipsorum honorem fiebant, execrarentur. Quod nunc faciunt Protestantes.

Tom. II.

De Macedoniana Hæresi ejusque conciliari condemnatione egimus abunde Lib. 1. Tit. 1. N. 98. & seqq.

De Luciferiano & Eustathiano seu Antiocheno schismate vide Natal. Alex. Sec. 4. cum nulli Hæresi commixta fuerint, ut ibi probat.

Apollinaritarum Secta ab utroque Apollinari nomen traxit Patre & Filio; quorum ille Laodicæna Ecclesiæ Presbyter, hic Lector fuit. Palmaris Apollinaris error fuit, quod naturam hominis in Christo semiplenam putavit, hoc est, anima carentem, cujus vicem suppleret corpori Verbum ipsum caro factum. Quem ex Platonice Philosophiæ fontibus hausit. Ejus discipuli vero Euticheti quamquam antihæretice præludentes, Corpus Christi Divinitati consubstantiale esse, & Divinam ipsam substantiam Verbi in carnem conversam effutiebant, quam Verbum ex Cælo attulerit. Circa divinitatem erravit Apollinaris, magnum vocans Spiritum S. majorem Filium, Maximum Patrem. Damnata fuit Hæresis Apollinaris Alexandriæ An. 362. à S. Athanasio, Romæ An. 373. & alibi.

Aerius, qui Sectæ Aerianæ nomen dedit, ex Arianorum Secta prodierat, Eustathii Sebasteni sodalis, deinde æmulus. Errores habuit fere omnes cum Calvinistis & Lutheranis communes. Nam 1. Presbyteros Episcopis æquavit. 2. Orationes pro Defunctis, & bona pro illis suscepta opera damnavit. 3. Stata item jejunia, & in Ecclesia ab omnibus Christianis observari solita. 4. Denique ceberitatem Paschatis tollere nitebatur.

Messalianorum hæresis Constantii Imperatoris temporibus emerit. Erant homines otiosi, & plurimum orantes, unde Eutichæ dicebantur: illustrationes crebras raptusque jactabant, unde Enthusiastæ, quemadmodum & eorum imitatores nostri Sæculi dicti sunt.

Gnosticorum lues ex Ægypto in Hispanias pervadens, ex Priscillianum Viram

FF nobi-

nobilium infecit: is multos Nobilium Plebeisque sibi adjungens, nec non & Mulierum ad fe confluentium catervam fingularem, Sectam inſtituit: quam Inſtantius & Salvianus Episcopi Hiſpani, non ſolum conſenſione, ſed etiam conjuratione quadam ſuſceperunt. Eorum hæreſis erat colluvies ex putidis lacunis Manentis, Sabelli, Arii, Samofateni, & Originis confuſa. Addebant, corporis humani partes 12. ſignis Cæli reſpondere, & ſecundum ipſa compositas eſſe. Imprimis vero Prifcillianus docuit licitum eſſe mendaciam, etiam jurorū junctam, & hinc ad turpitudines ſuas occultandas familiare ipſis dogma fuit:

Jura, perjura, ſecretum prodere noli.

Scripturas denique apocryphas obtendebant, quibus commenta ſua confirmarent. Eorum hæreſim Adiginus Cordubeniſis Episcopus ad Idacium emeritæ atatis Episcopum detulit, qui ſuo rigore Prifcillianitas exaſperavit magis, quam compeſcivit. Damnatū ſunt à Synodo Caſaraugueſe congregata; dumque eorum Coryphæi Inſtantius & Salvianus à Gratiano Imp. circumvento eſſent in Sedes ſuas reſtituti, celeberrimis Hiſpaniæ Conciliis poſtliminio tota hæc colluvies anathematizata eſt; nimirum Toletana I. ante An. 400. Toletan. II. An. 400. Celebrate ſunt inſuper contra Prifcillianitas Synodi duæ in Hiſp. tempore S. Leonis M. una ab Episcopo Galliciæ, altera ab Episcopo 4. Provinciæ Tarraconenſis, Carthagenſis, Luſitanæ, & Bæticæ: de quibus vide lib. 1. tit. 1. N. 133. Illos denique damnavit Braccarenſe II. An. 569.

Helwidius homo Ruſticanus impiffimo libello *Deipare Virginitatem* negavit, effuſius ipſam, poſtquam Chriſtum ex Spiritu S. concepit, alios ex Joſepho filios procreaſſe, qui Fratres Chriſti in Evangelio vocarentur. Quem errorem quidam Proteſtantes ſcriptis recoquere non ſunt veriti. Præterea ejuſdem gloriæ, ad men-

tem item Proteſtantium, Virgines & Maritatas eſſe aſſerebat.

Proteſtantium proprius Antefignanus, & prope alter Lutherus dici poteſt Iovinianus Monachus, qui ex Mediolanenſi Monachio erumpens A. C. 382. mollem, voluptatiſque ſectatricem vitam cum Monachi nomine conjunxit: ea vero docere cepit dogmata, ob quæ à S. Hieronymo *Chriſtianorum Epicurus* merito vocatus eſt. Et primo quidem *Virginitatis Nuptias quoad meritum exæquabat, illaſque multis Sanctimonialibus, Monachisque perſuaſit. 2. Inter abſtinentiam ciborum, & cum gratiarum actionem perceptionem eorum nullam eſſe diſtinctionem eſtutiebatur; ſive jejunia & à certis cibis abſtinentiam nihil prodeſſe. 3. Hominem poſt Baptiſmum non poſſe peccare. 4. Omnia, qui ſuum Baptiſma ſervaverint, unam eſſe in Regno Cælorum remunerationem, ſeu æqualem gloriam. 5. Omnia peccata paria eſſe. 6. B. V. MARIAM in partu non fuiſſe Virginem. Multos hæreſi ſua Jovinianus infecit. Damnatuſ eſt à Siricio in Concilio Romæ An. 390. habito. Item in Mediolanenſi Synodo ſub S. Ambroſio à S. Hieronymo acerrime exagitatus eſt, qui propterea merito inviſus eſt Proteſtantibus.*

Exiſtite IV. Sæculo Hæretici quidam, qui nudis pedibus ſemper ambulabant, ſicque Chriſtianiſ omnibus docebant incedendum; eo quod Dominus ad Moſyen vel Joſue dixerit: *Solve calcamentum de pedibus tuis; & quod Propheta Iſaias nudis pedibus juſſus fuerit ambulare.*

Anno 373. Collyridianorum exortam referunt hæreſim Annaleſ Eccleſiaſtici. Qui hanc ſectabantur, Virginem Deiparam ut Deam colebant, & in ejus honorem Collyridem panis per Mulierem offerebant. Huic enim Sexui Secta illa Sacerdotii munia deſerebat, imo ſole ſere Mulieres hanc Sectam conſtabat. Eorum errorem Epiphanius cum aliis reſutarant, quorum doctrinæ ſumma ad mentem Eccleſie

clæſie Catholica fuit: *Maria in honore ſit, Dominus adoretur.*

Bonofiaci à Bonofio Sardiceniſi Episcopo nomen acceperunt. Hic ex Ebione & Photino virus ſug hauiſt hæreſeos, & Neſtorio præliſt, Chriſtum purum hominem aſſerens, duoſque in Salvatore filios agnoſcens, æternum unum, alterum temporalem. Aſſeruit præterea Deiparam Virginem à partu Chriſti alios ſuſcepiſſe liberos. Damnatuſ eſt à Synodo Capuana An. 389. item à Siricio. Prædamnatuſ à Damafio Hæreſiarcham ſcribit Marius Mercator. Inter hæreticos, Chriſti divinitatem hoc Sæculo, negantes Baronius recenſet etiam Euphratam unum ex Conciliis Sardiceniſi Patribus; ſed eum Nat. Alexand. ab omni hæreſi vindicat, Synodum quoque Agrippinenſem, in qua fertur damnatus, ſuppoſitiam probat Sæc. 4. c. 3. §. 23.

18. Sæculo V. Eccleſiam Chriſti inſeſtarunt Hæreſes Vigilantiæ, Pelagiana, Semipelagiana, Prædeſtinatiana, Neſtoriana, Eutichiana, Acephalorum, & Theopſchitarum.

Vigilantiū, quem ob imperitiā, & ingenii mendicitatem S. Hieronymus non ſemel *Dormitantium* appellat, Patria Caſalugurritanus, Eccleſiæ Barcinonenſis Prefbyter, errores ſuos evomere, iſſque Galliam, quæ hucſque monſtra non habuerat, aſſare cepit An. 404. Alter fuit Novatorum noſtri Sæculi Antefignanus præcipuus, ejuſque palmaris error fuit adverſus *Sacrarum Reliquiarum cultum*, quas nullo proſequendas honore impius eſſatit. Catholicos coram Reliquiis *cereos accedentes* Gentilitiæ ſuperſtitionis accuſabat, eoſque adorare Martyres mentiebatur. 2. *Martyres pro nobis non orare aſſeruit, adeoque fruſtra invocari.* 3. Miracula, quæ ad ſepulcra Martyrum in dies fiebant, quibus velut tot argumentis inviſiſſimis reſellebatur ejus error, cum negare non poſſet, ſugillabat, quod incredulis ſolum, non credentibus pro-

deſſent. Quæ miracula à Confeſſoribus Beatis fieri ſolita, eſto in rigoroſo proceſſu Canonizationis probata, Vigilanti peiores Novatores facta pernegant, hominumque confidentiam ad Athletas Chriſti votivis oblationibus teſtatum rident. 4. Joviniani ſuſcitans hæreſim, virginitatem & continentiam impugnabat, ac *Clericos calibes averſabat.* 5. *Monachiſ Ordinis, & propoſiti hoſtis erat,* à quo homines deterrebat. 6. Quartum Eſdræ librum eo conſilio tanquam Canonicum laudabat, quo conſilio Lutherus librum I. & II. Machabeorum & Epistolam S. Jacobi ex Canone expunxit; quia nimirum teſtimonio ex ejus libri c. 7. petito utebatur ad probandum Sanctos in hac tantum mortali vita pro nobis orare. Hos Vigilanti errores acerrimo ſtylo proſiſſavit Hieronymus, conſpirante univerſa Eccleſia, quæ Hieronymi ſcripta ſuſcepit, & probavit.

Pelagiana hæreſis viperina, quam Origenes, Theodoruſ Mopſiſtenſis, & Ruſſianuſ præformarunt, emerſit A. C. 404. vel 405. Authore Pelagio, natione Britanno, profeſſione Monacho, non quidem Claſtrali, ſed ex eorum numero, qui religioſam vitam ſuis in ædibus agebant; & diſtincto à Pelagio Tarenti, & ab alio ejuſdem nominis Monacho, cujuſ defectionem à fide luget, pravosque mores arguit Chryſoſt. ep. 4. *ad Olympiadem.* Cujus Sectæ prædicandæ, ac dilatandæ Cæleſtius, incerta Patria ortuſ, tantam novavit operam, ut ejuſdem Hæreſeos homines Cæleſtiani ab ipſo etiam nuncuparentur. Ejuſdem præterea Sectæ deſenſores præcipui erant Julianuſ Apulienſis, & Arianuſ Cæledeſis. Errores Pelagianorum verſabantur circa peccatum originale, circa liberum arbitrium, & imprimis circa gratiam Chriſti. Circa peccatum originale capitale eorum dogma fuit, Peccatum Adami & Evæ nullatenus poſſerit, ſed ipſis ſolis noſſerit. Ex quo putido fonte concupiſcentiam & libidinem

non esse malam contendebant, ignorantiam & difficultatem, sine quibus nullus nascitur, *primordia* non supplicia dicebant, sicut & mortem, & cæteras hujus vitæ miserias conditioni naturæ humanæ adscribebant. Parvulus denique sine Baptismo decedentibus vitam æternam promittebant, à Regno Cælorum distinctam, quod non nisi Baptizatis tribui fatabantur, victi Christi sententia Joannis 3. Circa liberum arbitrium in hoc errabant Pelagiani, quod illud per peccatum Adami negare fauciunt; & hinc in hominis esse potestatem censebant, ne passionum motus pateretur, nec esse causam, cur ad hoc peteretur Dei auxiliū. Tertio negabant virtutes esse dona Dei, atque naturæ & voluntati humanæ, non gratiæ tribuebant. Propugnabat præterea Julianus Infideles his virtutibus justos evadere; & hinc contendebat, non ob stare Ethnicorum virtuti, quod animum gererent à Religione Catholica alienum: actus illos, quos ad Idoli cultum referunt, esse bonos censebat, ex ipsiſque bonam eorum evadere voluntatem. Ex quibus consequens erat, Ethnicis non esse denegandam vitam æternam, quam Pelagiani infantibus sine Baptismo decedentibus concedebant; siquidem ejus sensu ipsiſ fidei privatio non nocebat, si recta opera exercebant. Quibus erroribus Pelagiana hæresis præiulit modernis Indifferentibus, qui censent hominem juxta lumen rationis viventem, in omni Religione unum Deum admittente, salvari posse. Circa Gratia Christi influxum tot sensus inopios fovit Anguis ille Britannicus, quot habent apides Africani colores; certumque est, cum primum hæresim suam promulgavit, nullam omnino gratiam admisisse, sed naturam solam, & ingentis liberi arbitrii vires ad omne opus bonum ac meritorem sufficere propugnasse. At pressa postea, præter naturæ dona, quæ gratiam appellabat, quod sine merito à Deo recipiantur, alteram desiderabat, in

lege scilicet ac doctrina positam, atque in exemplo Christi, quæ tamen solam mentis illuminationem, non motionem voluntatis complecteretur. Ac denique etiam remissionem peccatorum, non quasi hanc remissionem nulla præcederet liberi arbitrii merita: sed quod ista ipsa merita, si deesset fides, quam naturalibus viribus proposito sibi Evangelio præbere hominem Pelagius censebat, illam assequi non possent. Ceterum gratiam habitualem divinitus infusam agnovisse & propugnasse Pelagianos, probat Nat. Alex. Sæc. V. ubi & sequentia discrimina inter gratiam à Pelagianis admissam, & nostram ponit: quorum primum est, quod Pelagius gratiam voluntatis & actionis nunquam admiserit, sed solum intellectus & possibilitatis, quæ posterior consistit in donis naturæ à Deo etiam nolentibus nobis habitis. Secundum, quod tandem concesserit gratiam aliquam interioriorem, sed quæ solum detur ad *facilius* operandum. Tertium, quod Pelagii gratia humana merita sequeretur. Pelagiana hæresis damnata est in variis Conciliis Provincialibus, & 1. in Synodo Carthagenensi An. 412. 2. in Hierosolym. An. 415. 3. in Diospolitana An. 415. 4. in alia Synodo Carth. An. 416. 5. in Milevitana An. 416. 6. in Romana A. 417. variisque aliis. Britannum hunc anguem ejusque hæresim veritatis fulmine contrivit S. Augustinus.

Pelagianæ hæresis furculus fuit hæresis Semi-Pelagiana, ita dicta, quod non omnes errores Pelagii defenderet; Semi-Pelagiani enim de peccato Originali, & de necessitate gratiæ Christi ad illius remissionem recte sentiebant: sed capitalis eorum error in hoc consistebat, iniuriam aliquod salutis esse à nobis, nimirum fidem & voluntatem aliquam salutis obtinendæ, quæ tamen operis nomine censenda non esset, aut justitiæ operibus annumeranda, sicut nec desiderium obtinendæ sanitatis, quod in ægroto præ-

cedit

cedit operam Medici, inter medicinæ opera numeratur. Et hinc inferebant, Deum æque velle omnes homines salvos fieri, ipsiſque mortem Christi applicare, si ipsi velint. Gratiam enim, cujus necessitatem sive ad perfectionem, sive ad inchoationem bonorum operum fatebantur, voluntati subdebant, ipsique præviam asserere hominis obedientiam. Ex quo principio etiam inferebant, gratiam Christi suppetere omnibus, omnetque ad se invitare; sed unumquemque proprio arbitrio vocanti parere, vel se ab ea retrahere. Et hinc nullam esse Electorum vocationem secundum propositum contendebant, neque gratuitam prædestinationem; sed eam fundari in præscientia, quinam vocationi fidem & obsequium accommodaturi essent, & perseveraturi NB. *ex viribus solius liberi arbitrii*, in quo solum erant Hæretici. Unde denuo inferebant, non esse Prædestinationem certum numerum; sed in hunc numerum in dies adlegi, nimirum obedientes, quosdam, scilicet inobedientes, ex eo expungi. Item perseverantiam non esse singulare Dei donum & gratiam. Hanc tempestatem excitant Galliarum Presbyteri & Antislites, maxime Massilienses, qui libris S. Augustini contra Pelagianos scriptis liberum arbitrium tolli falso sibi persuaserunt. Qui Viri insignes non statim habiti sunt ut Hæretici; nec eorum error ante Synodum Arausicanam II. An. 529. celebratam hæreseos nomine univèrsim infamatus est. Eos confutavit S. Augustinus.

Prædestinationum hæresis, quæ Pelagianæ è diametro opponitur, A. C. 417. emerit, si S. Prospero fides. Eorum errores ex Concilio Arelatenſi fuerunt sequentes: 1. laborem humanæ obedientiæ divinæ gratiæ non esse jungendum. 2. *Hominiſ arbitrium liberum post lapsum Adami esse penitus extinctum*: quem errorem susceperunt Lutherus & Calvinus. 3. *Christum non esse pro omnibus mortuum*:

quem adoptavit Janſenius. 4. Dei voluntate perire, qui pereunt. 5. Post acceptum Baptisimum in Adam mori, quicumque deliquerit. 6. *Alios deputatos esse ad mortem, alios ad vitam esse prædestinatos*: quæ est doctrina Calvinii. Alter paulo eorum errores exponit Gennadius. Dam-nati sunt in Conciliis Arelatenſi, & Lugdunenſi circa An. 575. Controversia est inter Theologos, an unquam existiterint Prædestinati? & an potius S. Augustini discipuli hoc nomine traducti fuerint? Nat. Alex. Sæc. 5. affirmativam sententiam ut probabiliorē tueretur.

Nestorianæ Hæresis Auctor fuit Nestorius, Germanicia Syriæ oppidulo oriundus, primum Monachus, Antiochenæ deinde Ecclesiæ Presbyter, ac denique An. 427. à Theodosio Imperatore Constantinopolis Patriarcha creatus. Magistrum habuit Theodorum Mopsuestenum, à quo de Incarnatione Verbi Divini male sentire didicit. Ipſo sive Ordinationis anno novam hæresim moliri incepit: duosque errores palmares propugnavit, quorum primus erat: *Hominem in utero Virginis formatum alium esse ab unigenito Dei Verbo, & incarnationem esse meram in habitationem Dei Verbi in homine, velut in suo Templo; adeoque Deum non esse natum, passum, & mortuum: nec Christum esse Deum, sed Templum Dei.* Alter vero, quod B. V. Maria *Theotoco*, hoc est, *Deiparam* esse negaret; & *Christotoco*, ac *anthropotoco*, hoc est, *Christi-vel Hominiſparam* dicendam potius assereret. Hanc hæreticum primum damnavit Cælestinus I. in Concilio Romæ An. 430. coarct. Ejus hæresis præterea damnata est in Synodo Alexandrina An. 430. ac denique in Synodo Oecumenica Ephesina An. 431.

Nestorii Hæresim zelo non secundum scientiam oppugnans Eutiches Presbyter & Archimandrita, hoc est, Abbas celeberrimi Monasterii Constantinopolitani, in alium errorem non minus perniciosum

im-

impexit, novamque hæresim fabricavit, Nestorianæ extreme oppositam, qua utramque naturam in Christo miscuit, coalitamque in unam asseruit: sive Christum esse ex duabus naturis, sed non in duabus, hoc est, duas fuisse ante unionem naturas, unicam postea. Turbas, quas ejus hæresis ac appellatio ad Romanum Pontificem excitavit, lege in Nat. Alexandro. Damnatu est cum Dioscoro impiissimo suo defensore in Concilio Generali Chalcedonenſi An. 451.

Acephalorum, ita dictorum, quod Episcopis non subessent, Author fuit Severus, unde & *Severiani* dicti. Erant Semi-Eutichiani, unde etiam *Hæsitantes* audierunt, & *Monophysita*, quia cum Eutichianorum vulgo in eo conveniebant, quod singularem in Christo naturam staterent, duas negarent, eundem tamen errorem aliquatenus lenirent, dicendo: *Quoniam si vna predicetur Filii Dei natura, potest accipi eadem una natura secundum aliquid naturæ Patris esse consubstantialis, & item secundum aliquid nostræ. Hoc est autem dicere, nec Patris eam naturæ consubstantialem esse, nec nostræ.* Ex hac Secta emerferunt hodierni Orientales Jacobita.

Theopaschita à Petro Fullone, ita dicto, quod Monachus hanc artem exercuerit, orti Divinitatem ipsam unigeniti Filii crucifixam, & in Sepulcro collocatam esse dicebant ex generali Eutichianorum principio, humanitatem Christi ab ejus natura divina fuisse absorptam. In cujus applicatione tamen non conveniebant, aliis dicentibus hanc absorptionem esse factam in ipsa incarnatione; aliis è contra id factum primo asserentibus in Coeli ascensu: de quo vide dicta Lib. 1. Tit. 1. N. 284. & seqq.

19. Saeculo VI. ortæ sunt Hæreses Corrupticolarum, & Phantasiatarum, Agnoetarum, Tritheitarum, & Acemetæ.

Corrupticolarum, Authore Severo, asserue-

runt Corpus Christi fuisse corruptibile: Incorrupticolarum illud incorruptibile è contra censuerunt. Hæc autem quæstio non ad mortalitatem vel immortalitatem, neque ad resolutionem in elementa, vel contrariam substantiam pertinēbat: nam & ipsi Eutichiani, de quorum grege hæc Secta prodierunt, professi sunt Christi Corpus hujusmodi corruptioni non fuisse obnoxium. Id unum in controversiam vocabatur, an Christi Corpus perinde ac nostrum detrimenta pateretur, propter quæ reparanda esuriret, sitiret, fatigaretur, opusque haberet cibo, & potu, & requie ad reticiendas vires: an vero specietenus istas affectiones pateretur, postlaque œconomia, quemadmodum post resurrectionem? Primæ propositionis Patroni fuerunt Corrupticolarum, secundæ Incorrupticolarum, qui propterea Phantasiastæ dicti sunt.

Agnoetarum Author est Themistius Diaconus Alexandrinus, qui ignorantiam Christo adscripsit. In eo tamen non erat posita Agnoetarum hæresis, quod ignorantiam, Christo, ut homo est, tribuerent, sed quod Christum penitus ignorasse dicerent, quæ ejus nesciebat humanitas, quia unam tantum in Christo naturam compositam agnoscebat.

Tritheitarum Sectæ Author fuit Joannes Grammaticus cognomento Philoponus ex Eutichianorum castris. Qui cum adversus Catholicos contendere, eo tandem vi & consequentia disputationis abreptus est, ut tres in divinitate naturas, sicut tres hypostasies inesse assereret. Idem negavit resurrectionem mortuorum.

Acemetarum Monachorum, id est, Infomnium, quod in tres turmas divisi, ac per vices succedentes, diu noctuque divinas laudes in Ecclesia persolverent, error in hoc consistebat, quod negarent Unum de Trinitate incarnatum, & carne passum, & Mariam vere, & proprie esse Dei Genitricem. Adeoque erant Nestoriani.

riani. Eos nihilominus à Nestorianis aliquo intervallo distare Facundus existimabat. Præterea hoc Saeculo damnata sunt famosa tria Capitula in Concilio Generali V. Constantinopolitano II. An. 553. de quo vide Natalem Alexandrum, & dicta N. 16.

20. Saeculo VII. Ecclesiam conturbavit Hæresis Monothelitarum, falsa Mahometanorum Religio, & Secta Patuliciana.

Monothelitarum Princeps fuit Sergius Patriarcha Constantinopolitanus, Patriarcha Cyrus Alexandrinus, Fautor & Promotor Imperator Heraclius. Eorum error palmaris in eo positus fuit, quod unicam in Christo operationem, adeoque unicam voluntatem propagarent. Contendebant namque naturam humanam ita esse unitam Verbo, ut licet mente, aliisque facultatibus, quæ naturæ sunt appendices, prædita esset; ipsa tamen propriam non exerceret actionem, sed unica esset actio, perfecta quidem à Verbo, ut à causa principe, ab humanitate vero, ut à causa instrumentaria. Maximas & periculosissimas turbas in Ecclesia excitavit hæc de una Christi operatione hæresis. Damnata tandem in Sexta Synodo œcumenica An. C. 688. Constantinopoli celebrata, in qua & dictum anathema Honorio Romano Pontifici, tanquam Hæretico Monothelitæ, vel eorum Fautori. Circa quam Concilii œconomiam, Honorique reatum consulendi sunt Vironum Doctissimorum criticæ dissertationes: ex quibus saniores Honorium & ab hæresi Monothelitarum, & Concilium ab errore facti dogmatici sane gravissimis rationibus absolvunt; quamvis eundem Honorium dissimulationis, & cunctationis in gravissimo hoc negotio merito aculeant.

Sectæ Mahometanæ omnium, quas Orus evomuit, Catholicæ Religioni infensissimæ ac perniciosissimæ Auctor extitit Muchamedes, seu Moamedus, aut Ma-

hometus Cyrenzus, adjutore Sergio Monacho Nestoriano, cujus beneficio Judæarum & Christianarum literarum nonnullam notitiam accepit. Volumen, in quo nefariam legem à se confictam & promulgatam scripsit lingua Arabica, *Alcoran* vocavit, hoc est, volumen præceptorum. Cujus hæc est summa. 1. Deum unum predicat cum Judæis & Christianis, universi Creatorem, remuneratorem bonorum, & vindicem malorum. 2. Deum habere Filium negat. 3. Christum vocat Christum, Prophetarumque excellentissimum, natum ex Maria Virgine (quam sororem Moyſis fingit) & ex divina virtute profiterur. 4. Alium loco ejus crucifixum à Judæis, ipsium vero ad Deum migrasse ex veterum Hæreticorum fabulis somniat. 5. B. Virginem fatetur ab Angelo annuntiatam, eamque cum Filio locum bonum & aquis amicum inhabitandum à Deo accepisse. 6. De S. Joannis Baptiste nativitate, prædicatione, & probitate cum Catholicis sentit. 7. Testamenti utriusque Historiam interpolat & fabulis admiscet. 8. Mortuorum resurrectionem asserit. 9. Paradisum voluptatibus corporis affluentem describit, atque bonis pollicetur; malos vero & incredulos igni perpetuo addicendos pronuntiat: clarum ergo Dei visionem ab hominibus assequendam negat. 10. Purgatorium quoddam admittit, ignem scilicet, quem omnes experiantur, & ex quo soli impii non sint liberandi, & hinc pro mortuis orare jubet. 11. Omnium viventium originem ex una esse anima statuit; homines ex umbra, demones ex igne creatos ait, sed sibi non constat. 12. Fato prædestinativo homines agi docet. 13. Deum seductionis humanæ Auctorem facit. 14. Lapsus Adæ non semel meminit, cujus peccato & mortem & pudendam concupiscentiam investiam fatetur. 15. Alcoranum suum & seipsum ubique commendat; se Dei Legatum jactat, & Prophetam à Christo prænuntiatum; suumque

Alcoranum ipsius præcepta confirmare. 16. Sæctatoribus suis vetat probationem à se traditorum requirere, aut de Alcorano disputare, callidus impostor. 17. Discrimen mortalis & venialis peccati agnoscit. 18. Suos Sæctatores passim ad bellum hortatur, utpote ipso mortuo armis Religionem defendant, Paradisum non patere asserens, nisi fortibus & magnanimitis in bello. 19. Eos, qui vi & coactione à fide desiciunt, si fidem legemque in corde retineant, non damnandos asserit. 20. Prædestinationis & gratiæ aliquam umbram attingit. 21. Omnes Deum adorantes, & bene viventes, salvandos asserit. Id quod est principium nostrorum Indifferentiarum generalium. 22. Circumcisionem ex Judaica Religione acceperunt Mahometani, quam tamen non octavo die, sed anno 13. administrant. 23. Uxores plures simul ducere permittit Mahomet, modo quis pacem inter eas conservare, easque honeste alere posse confidat. 24. Commercio cum Infidelibus, quo nomine Christianos potissimum intelligit, & fidem illis adhibere vetat. 25. Porci, morticini, sanguinisque esum prohibet; vino interdicit, non uvis, Genti ad ebrietatem proclivi; ludum etiam illiberalem vetat. 26. Jejunii diebus protracta ciborum ad vesperam usque abstinentia, totam noctem in crapula & libidine transigere concedit. Eorum soleme jejunium statutum est mense Romodan, quo Alcoranum cælitus datum fingunt. 27. Frequentem commendat orationem, vultu ad Mecham converso, præmissa lotionem corporis, nisi aqua defuerit. 28. Elemosynarum studium pariter commendat. 29. Uirus prohibet ac damnat. 30. Solum juramentum ex animo factum reos coram Deo efficere docet, qui illud violaverint. 31. Cædis vindictam æqualem esse sanxit, ut liber scilicet pro libero, captivus pro sui simili, foeminaque pro foemina mortem subeat; nisi quis pro pecunia condonare volens, secundum Dei præcep-

tum levius homicidæ paciscatur. 32. Tefrenarum opum contemptum prædicat Evangelii summa. 33. Raptum & fucum Mulieribus factum, nec non fornicationem execratur, & damnat; Mulieres velari jubet. 34. Cuilibet salutanti salutationem reddi jubet, vel amicis ipsum verbis prosequi. 35. Peregrinationes ad Mechè Templum frequentes commendat, quod ab Abrahamo conditum fabulatur. 36. Maxima duo Divinæ Legis mandata evertit Mahometana Lex, de Dei dilectione & proximi. Deum scilicet solum diligere jubet æqualiter, aut plus quam Patrem, non ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus. Dilectionem vero inimicorum prohibet, & immane illud principium statuit: *Vindicans se post injuriam illatam, nequaquam reus existit.* Quæ, sicut & alia Alcorani capita mox relata, cum aperte pugnent contra lumen sanæ rationis, legemque naturæ à Deo nobis inditam; aperte produnt, ipsum non è Cælo, sed orco allatum, ejusque Authorem esse reterrimum impostorem; cum revelatio divina nullatenus ne in minimo apice cum lumine naturæ à Deo indito pugnare possit. Quem characterem cum habeat vetus novumque Testamentum, ita quidem, ut homines profani tam primorum, quam modernorum Sæculorum ne unam quidem legem exhibere possint, quæ hanc repugnantiam involvat: manifeste apparet, utrumque esse à Deo revelatum, Moysenque & Christum ab eodem Deo fuisse missos; adeoque non nisi execrabili ac damnanda blasphemia cum Mahomete inter impostores Mundi connumerari, ut faciunt igne cremandi hujus Sæculi profani.

Anno Christi circiter 653. Paulicianorum Sæcta orta est, seu potius Manichæorum hæresis novam appellationem habuit, ac reformationem à Paulo quodam Samosatis, in Armenia errores suos sparigente. Caput Manichææ hæreseos servarunt, scilicet errorem de duobus princi-

piis,

piis, cum modernis vero Protestantibus panis, & vini conversionem in substantiam Corporis & Sanguinis Christi negabant, & omnem cultum vivifico Crucis ligno adhibendum. Erant homines in omne libidinis & spurcitæ genus effusi.

21. Sæculo VIII. ex inferis eruperunt Hæreses Iconoclastarum, Alberti & Clementis, Felicis & Elipandi.

Gentiles, Judæi, Marcionitæ, Manichæi, Theopaschitæ jam olim bellum Saceris Imaginibus indixere, ut testatur VII. Synodus Act. 1. & 5. Illud primo à Judæis instauratum est A. C. 723. quo tempore Sarantapechys Dux Hebræorum Jezido Arabum Caliphæ persuasit, ut ex Christianorum Templis, totiusque Regni sui finibus Christi & Sanctorum imagines deturbaret; cujus tamen filius Ulidus, impostore, occiso in pristinum statum & cultum restituit Imagines. Non multo post Constantinus Nacolæ in Phrygia salutari Episcopus Leonem Isaurum Imperatorem in Sanctas Imagines accendit, eique persuasit, ut earum cultum quasi Idololatricæ Reliquias aboleret. Qui proinde Author ac Coryphæus Iconoclastarum merito audit. Mirum lectu est, quo impio zelo, quæque atrocitate ab hoc Leone Isauri, ejus filio Constantino Copronymo, ac hujus filio Leone propugnata sit ac propagata hæresis pestifera, Episcopis Constantinopolitanis Patriarchatus plurimis asfentatione turpissima in eorum partes abeuntibus; quoque fidei avitæ traditionis retinendæ ardore atque constantia impiis horum Imperatorum conatibus resisterint S. Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, ac ob hanc causam Martyr, Romani Pontifices Gregorius II. & III. Patriarchæ Antiochenus, Alexandrinus, Jerosolymitanus, cum omnibus Orbis Monachis, communem Christianorum sensum ac traditionem Apostolicam de venerandis S. Imaginibus scriptis, ac sanguine propugnantibus. Præterea Iconoclastæ secundum edictum Constan-

Tom. II.

tini Copronymi cum modernis Protestantibus Reliquias Sanctorum venerandas Cœlitibus supplicandum esse negarunt, quamvis contrarium in sua Pseudo-Synodo, quam septimam nominaverunt, & ad quam nec Romanus Pontifex, nec unus ex Patriarchis Orientalibus, sed fidei illi aulici adulatores convenierunt, sternerent, quod statutum dein turpiter deleverunt, uti recenset VII. Synodus Oecumenica, quæ est Nicæna II. recapitulando illius Pseudo-Synodi anathematismos, dum ait: *Antiqua quippe revera est in Catholica Ecclesia traditio, & valde juste in commemorationem nobis Principalium agnita: sed impudenter hanc mysticam projicientes scientiam, Catholicam alloquantur Ecclesiam: Vias tuas nolimus. Unde post hanc editionem suam, & intercessionem Deo acceptabilem oblationem abjecerunt, dolentes hanc ex hoc scripto suo, quod omnes noverunt. Eadem Oecumenica Synodus A. C. 784. opera Irenes matris & Constantini Leonis Iconoclastæ filii congregata, Presidentibus nomine Adriani I. Apostolicæ Sedis Legatis, præserte Tharasio Patriarcha Constantinopolitano, cui, utpote in arduis negotiis valde exercitato, & lingue Græcæ peritissimo, Legati Apostolici directionem Synodi permiserant, assidentibus Orientalium Patriarcharum Legatis, ac Episcopis universim 350. Iconoclastarum hæresi anathema dixit. Synodum hanc Oecumenicam à Synodo Francofurtensi 300. Episcoporum à Carolo M. art. 794. annuente Adriano I. contra Felicem & Elipandum convocata, errore facti, ex mala versione Professionis Fidei Constantini Constantii Episcopi orto, quod Græci hac in Synodo Imagines cultu Latrice soli Deo debito prosequendas definiunt; itaque ex eo, quod eam ab Adriano nondum solemniter approbatam, particularem solum existimaverit, decepta, fuisse damnatam, Natalis Alex. Sec. 8. contra Dallæum, aliosque Protestantes,*

Ggg

cum

cum aliis DD. Catholicis evincit. Et ipsarum rerum gestarum series contra hominum istorum argutiunculas demonstrat; cum in aprico sit, Francofordienses cultum religiosum sacris imaginibus non denegasse, & Patres Nicænos cultum laræ, seu adorationem soli Deo debitam iisdem non tribuisse: id quod praxis utriusque Ecclesie post sæculum VIII. usque ad Calvinii tempora sole clarius ob oculos ponit. Sunt ergo, & manent hæretici tam veteres, quam recentiores Iconomachi ex communi & perpetuo Ecclesie Catholice sensu. Id quod infra specialius demonstrabimus.

Albertus, seu Eldebertus, qui & Adelbertus, & Clemens, prior Gallus, alter Scotus circa An. 744. suis superstitionibus & erroribus S. Bonifacio Germanorum Apostolo in convertendis Alemanis, & restauranda in Galliis disciplina negotium facerent. Errores Alberti fuerunt, quod se Apostolum censuerit, & capillos ac ungulas suas Populis pro sanctuario exhiberit, & sub obtentu Angelorum demones invocaverit. Clementis vero, quod Sanctorum Patrum scripta respuerit, Judaïsmum induxerit, docens fratris defuncti Uxorem posse duci in Matrimonium, insuper & Dominum nostrum J. C. descendentem ad inferos pios & impios simul inde abstraxisse. Damnati sunt Novatores isti in Synodo Sueffionensi An. 745. quam eodem anno confirmavit Zacharias Papa. Item, in altera Synodo, quæ habita est in Majoratu Carolomanni An. 746. Denique in Synodo Romana sub eodem Summo Pontifice An. 746.

Christum Filium Dei adoptivum secundum humanam naturam asseruit Felix, natione Hispanus, Urgellæ Episcopus, hancque suam sententiam persuasit sciscitanti Elipando Toletano Archiepiscopi, quam sententiam variis Hispanie Ecclesiis postea invexerunt. Ex qua etiam inferebant, Christum hominem esse servum condi-

tionalem Patris æterni. An porro illi Episcopi Nestoriani essent? inter Eruditos disceptatur, inquit Nat. Alexan. Sæc. 8. Et Sanctissimus noster in libris Canonizationis Servorum Dei, lib. 4. p. 2. c. 12. ait: Inter nostros Theologos adhuc disputari, quinam fuerit verus sensus Felicis & Elipandi; nonnullis contendentibus, eos minime errasse contra veritatem Mysterii Incarnationis, sed abusos esse tantum nomine adoptionis, cujus naturam non bene noverant, eamque propterea credebant coalescere posse cum propria & naturali filiatione Christi, quam sine divisione hypostasium una cum filiatione adoptiva in Christo profitebantur: aliis contra putantibus, eos Nestorio adhaesisse, & unitatem Personalitatis in Christo negasse; ita ut duos filios in Christo agnoscerent, alterum naturalem secundum divinitatem, alterum præcise adoptivum secundum humanitatem. De quo vide disert. ult. Nat. Alex. Sæc. 8. & alios. Damna est sententia Felicis & Elipandi tanquam hæretica in Synodo Foro-Julienfi non An. 791. ut inquit Nat. Alex. anachronismum committens, cum superius dicat, An. 792. hæresim Elipandi ortam fuisse; sed, ut notat Pagius relatus tomo 9. Concil. Collectionis Coletanæ, An. 796. celebrata. Item in Synodo Ratisbonensi An. 792. in Synodo Romana An. 792. juxta eundem denique in supra laudata Francofordiensi An. 794. in qua cum Elipando in sua sententia patrociniū allegaret S. Ildephonum, Eugenium, & Julianum sanctitate & literarum peritia apud Hispanos celeberrimos; Patres Concilii, quibus in promptu non erat illorum inspicere libros, eos una cum Elipando damnarunt, non absolute, sed conditionate, si nimirum eisdem cum Elipando fuerunt sententiarum, ut probat Sanctissimus L. cit. Felicis conversionem, qui ejuratam Ratisbonæ hæresim hortante Elipando recoxit, dubiam facit scheda post mortem ejus inventa; E-

Elipandus vero pertinacissimus senex tandem se definitioni Ecclesie subiecit.

22. Sæculis IX. & X. Ecclesiam conturbant nova Manichæorum, seu Paulicianorum hæresis, errores Claudii, Gotescalchi, Schisma Photii, resuscitati Theopaschite, errores Joannis Scoti Erigenæ, Anthropomorphite, Walfredus.

Novorum Paulicianorum promotor in Oriente fuit Sergius quidam, qui se Pauli Apostoli discipulum Tychicum appellabat, à quo Sergiote dicti sunt; à quo dissidens Baanes, qui se Apophroditi discipulum esse gloriabatur, plurimos ejusdem Sectæ in partes suas pertraxit, qui ex ejus nomine Bannitæ nuncupati sunt, cum alii Alstai sive Instabiles dicerentur.

Claudius Taurinensis Episcopus, Patria Hispanus, non Scotus, Felicis Urgellitani discipulus, non solum imagines ipsas, sed figuras omnes dominicæ Crucis ex Ecclesiis disiecit; præterea Vigilanti hæresim suscitans, Sacrarum Reliquiarum venerationem, & Sanctorum cultum atque invocationes, & peregrinationes Sacras ad Apostolorum limina impugnavat cum modernis Protestantibus.

Gotescalchus Orbacensis, in Diocesi Sueffionensi Monachus gyrovagus & turbulentus, veterum Prædestinatarum errores Sæculo IX. jam provecto excitavit. An. videlicet 847. asserens: *Deum quosdam ad vitam, alios ad mortem æternam prædestinasse cum Calvino, & hinc Christum pro electis solum, non vero pro reprobis mortem subivisse cum Jansenio.* Damnatu est in Synodis Moguntina A. C. 848. & in Carisiacis An. 849. & 853. de Impugnatoribus, & Patronis Gotescalchi Personæ, non erroris, vide Nat. Alex. in dissertatione 5. Sæculi 9.

Ecclesiam hoc labente Sæculo maxime turbavit Schisma Photii hominis Laici & Curialis, qui Sedem Constantinopolitanam, pulso Ignatio, legitimo & Sanctissimo Patriarcha, invasit. A Nicolao I. excommunicatus vices ei rependit, ex-

communicatione scripta in eum attentata: litteras encyclicas scripsit contra Romanam Ecclesiam vehementissimis criminationibus refertas; & doctrinam Catholicam de processione Spiritus S. à Patre & Filio scriptis impugnavit: præter quem errorem hominibus duas inesse animas asseruit. Græci etiam ab hoc tempore defendere cœperunt errores suos de non celebrando in azymis, de Romani Pontificis Primatu, alioque. De his vide dicta lib. 1. tit. 1. num. 151. 164. & seqq. Schisma tamen apertissime necdum hoc Sæculo erupit. Depositus enim tandem est Photius A. C. 886. & in Monasterium detrusus.

Circa initia Photiani Schismatis Theopaschitarum hæresis supra N. 28. relata fuit resuscitata. Eam damnavit Nicolaus I. in Romana Synodo An. 862.

Carolo Calvo in Galliis regnante Joannes Scotus Erigena varios errores docuit, præcipue circa Prædestinationem & Eucharistiam; quam non esse verum Corpus & verum Sanguinem Christi propugnavit, sed tantum memoriam & figuram Corporis & Sanguinis ejus cum Calvinistis modernis: unde ejus libro Berengarius Sacramentariorum Parens plurimum usus est.

An. circiter 939. Anthropomorphitarum Deo corpus affingentium hæresis Italianam infestabat, quam Ratherius Veronenfis Episcopus verbo scriptisque impugnavit.

Medio Sæculo X. Walfredus quidam hæresim negantem immortalitatem animæ in Occidentia publicavit; quem Durandus Castrensis Abbas Ordinis Benedictini valide impugnavit & confutavit. Dæ ergo solum hæreses nec magni progressus ortæ sunt Sæculo X. singulari Dei, pro Ecclesia sua obscuris illis temporibus, providentia.

23. Fertiliora fuerunt hominis inimici zizania Sæculis XI. & XII. in illis enim exlurrerunt novi Manichæi, Hæresis Gandulphi, Berengariana, Schisma Mi-

chaelis Cerularii, Secta Roscelini, Bogomilorum, Tanchelini, Petrobusianorum & Henricianorum, Arnaldistarum, Abalardi & Gilberti Porretani, Eudonis, Apollolicorum, & Waldensium.

Novi Manichæi, seu potius Manichææ hæresis propago, Matrem suam impietate longe superans, regnante Roberto Rege in Gallia ab Italia Muliere invecata, Aurelianis grassata est. Vetus & novum Testamentum rejiciebant scelerati velut signa carnalium hominum, solamque legem in cordibus scriptam se admittere gloriabantur. Et hinc rejiciebant Christi nativitatem, passionem, &c. Baptismum tollere peccata negabant: *In Eucharistia non esse Corpus Christi, Sanctos non esse invocandos, bona opera nil prodesse ad salutem contendeant.* Nocturnos agebant conventus, in quibus singuli lucernas tenentes nomina Dæmonum Litaniæ instar recitabant, donec Dæmonem sub forma cujusdam bestiolæ conficerent. Tum extinctis lucernis promiscuam libidinem exercebant etiam cum Matribus. Natam prolem ex nefario concubitu 8. die cremabant, ejusque cineres in usum quemdam Sacramentalem, velut Eucharistiam, studiose asservabant. Hæresim prodidit Arefastus Vir nobilis; Hæretici à Rege Roberto & Synodo Aurelianensi condemnati, vivi combusti sunt An. 1017.

An. 1025. in Diocesi Cameracensi grassata est hæresis altera, quæ à Gandulpho quodam Italo habuit originem. Hujus Sectæ homines quandam justitiam præferentes, hac sola homines purificari asserbant; nullumque in Ecclesia aliud esse Sacramentum, per quod ad salutem perveniri possit. Se à Gandulpho Evangelicis mandatis & Apostolicis informatos, nullamque præter hanc Scripturam recipere, sed hanc verbo & opere tenere affirmabant. Præter errorem *de cultu Sanctorum, Imaginum, Altarium venerationem, Purgatorium* negabant Protestan-

tium Præcursores, nihilque prodesse defunctis Christianam Sepulturam effatiant. Damnata est hæresis in Synodo Atrebatensi.

Hæresis Berengariana contra opinionem Baronii ad An. 1035. ejus exordia referentem, probabilis prodiit An. 1047. sedente Clemente II. Romano Pontifice. Ejus Auctor Berengarius Andegavensis Archidiaconus, homo rudis ingenii, sed doctrinæ opinionem apud discipulos affectans, docuit Eucharistiam *esse merum signum & figuram Corporis Christi*, non verum substantiale Corpus & Sanguinem; & consequenter panis & vini substantiam in consecratione non mutari, Sacramentorum hodiernorum hoc suo dogmate Parens. Damnata est ejus hæresis in Concilio Romano sub Leone IX. An. 1050. Brionensi, Vercellensi, & Parisiensi eodem anno. In Florentino sub Victore II. A. 1055. sub Nicolao II. An. 1059. in Rothomagensi An. 1063. in Pictaviensi An. 1075. & in duobus Romanis sub Gregorio VII. annis 1078. & 1079. Inconstans Berengarius brevi penitens, brevi ad vomitum rediens, ultimo errorem serio retractavit, ac penitus obiit. De quo vide dissertationes Nat. Alex. in Saeculum XI. & XII.

Scisma Photianum, cujus Græci fere obliti erant, hoc Saeculo suscitavit ac propagavit Michael Cerularius Patria Constantinopolitanus, & ejusdem Urbis Patriarcha, homo genere nobilis, ingenio turbulentus. Virus diu occultatum effudit A. C. 1053. sedente Romæ Leone IX. ac in Romanam, omnemque Latinam Ecclesiam cepit debacchari, scripta sup & Leonis Acridiani Archiepiscopi nomine ad Joannem Tranensem in Apulia Episcopum epistola; alia quoque anno frequentius ad Petrum Antiochenum Patriarcham, foedis in Latinam Ecclesiam calumniis scatente, & quosdam ipsius mores temere damnante. Hæc autem accusationum ejus sunt capita. 1. Quod Latini azyma con-

fe-

secrantes cum Judæis communicant, nec aptam assunt Eucharistia conscientia materiam. 2. Quod suffocata comedant. 3. Quod barbas radant. 4. Quod Sabbathis jejument. 5. Quod immundorum animalium caribus vescantur. 6. Quod Monachi Latini carnes edant. 7. Quod Latini primam Quadragesimæ hebdomadam, nec non Quinquagesimæ carnium esu violent. 8. Quod Sacro Symbolo particulam *Filioque* addiderint, & male de Spiritu S. sentiant. 9. Quod in Sacra Liturgia hæc verba alta voce proferant: Unus Sanctus, Unus D. Jesus Christus in gloria Dei Patris per Spiritum S. 10. Quod apud Latinos duo Fratres duas Sorores ducant. 11. Quod in Missa tempore Communionis Ministrorum alter alterum osculetur. 12. Quod Latini Episcopi annulis ornentur ceu Ecclesiarum Sponsi. 13. Quod iidem ad bellum proficiscantur. 14. Quod merionem unicam in Baptismo usurpent. 15. Quod salem in os Baptizatorum immittant. 16. Quod nec Sanctorum Reliquias, nec Sacras Imagines venerentur, mendacium insigne. 17. Quod *Alleluja* quadragesimali tempestate non canant. Hanc Michaelis temerariam epistolam redarguit Leo IX. eamque prolixis Litteris refutavit, ac Romanæ Sedis Primum demonstravit; ad pacem nihilominus turbulentum hominem invitavit, quam ille se initurum simulans, Legatos nihilominus Leonis Constantinopolim missos postea vitans ac eludens, in magna Ecclesia Sanctæ Sophiæ probante Constantino Duca Imperatore, & consentientibus Græcis excommunicatus est. Quia excommunicatione in rabiem actus Schismaticus Patriarcha, Legatos Apostolicos vicissim excommunicavit, nomenque Romani Pontificis è dyptichis deleri jussit, ac datis mendaciorum ac calumniarum plenissimis Litteris ad Petrum Antiochenum, aliosque Patriarchas, eos à Communione Romanæ Ecclesiæ divellere conatus est. Quid alii egerint? incertum. Petrus An-

tiochenus rescriptis, & multas ipsius objectiones tanquam leves ac futes redarguit. Non ita tamen, ut in aliquibus etiam Latinis non carperet. Nec totum corpus Ecclesiæ Orientalis hoc Saeculo post Cerularium abiit, Michaelæ Duca Orientis Imperatore communionem cum Romana Ecclesia servante & protegente; quin Saeculo XII. Græcorum plerisque cum Latinis adhuc conjunctos, probant Sacrarum expeditionum Historiæ. His tamen Saeculis disputationes inter Græcos Latinosque Doctores privatos, Legatosque Pontificios præprimis circa Processionem Spiritus S. & additionem particulæ *Filioque* contentiosius esseruerunt, Schismaticæ ac hæresios Græcorum venenum velut Cancer serpsit, donec totum Orientem infecit. Ad V. autem capita Græcorum Schisma & hæresis se extendit, uti testatur definitio Concilii Florentini An. 1439. celebrati, & 1. negant Spiritum S. à Patre & Filio procedere. 2. Prætendebant particulam *Filioque* pessimo consilio à Latinis Symbolo Constantinopolitano additam. 3. Inficiabantur in azy-mo consecrari posse. 4. Circa Purgatorium suspecte & minus catholice sentiebant. 5. Denique Romanum Pontificem non tenere Primum in universum Orbem terrarum persuasum habebant. Ad unionem cum Romana Ecclesia circa dicta dogmata bis redierunt, prima vice in Concilio Lugdunensi II. An. 1274. altera vice in Concilio Florentino A. 1439. sed utraque vice cito defecerunt, atque ad vomitum relapsi sunt, hac sua instantia defectionem suæ Ecclesiæ à vera fide apertissime testantes, & Romanæ Ecclesiæ testimonium irrefragabile ac conciliaribus subscriptionibus firmatum dantes, apud ipsam *Solam* veram Catholicam & Apostolicam Fidem adfuge nostra tempora illam intemeratamque perseverasse.

Roscelinus Compendiensi Dialecticus, Petri Abalardi Præceptor, in hæresim circa

circa Mysterium SS. Trinitatis impedit, asserens in Deo tres Personas esse res ab invicem separatas, sicut sunt tres Angeli: ita tamen, ut una sit voluntas & potestas, & tres Deos vere posse dici, si usus admitteret. Damnatus in Synodo Sueffionensi An. 1092. hæresim abjuravit, sed ad vomitum rediit.

Ex Paulicianorum novorum Manicheorum, & Mellalianorum delirios confata Bogomilorum hæresis ante An. 1118. erupit, Alexio Comneno imperante, cujus prudentia detecta est, ejusque mandato nefaria hæresis princeps Basilius Medicus, habitu Monachus, igne damnatus est. Nulla hæresis magis ridicula docuit, quam ista Bogomilorum, quæ ad 31. capit. reducit Natal. Alex. quo Lectorem curiosum remittimus. Præcipua fuerunt, quod cum Manichæis vetus Testamentum rejecerint, præter Psalterium & sexdecim Prophetas; ex novo vero sola quatuor Evangelia receperint. Cum Anthropomorphitis Deum corporeum asseruerunt, qui à multis sæculis tres Personæ fuerat, sed post 5500. annos rursus unam factum Personam. Item dæmonem etiam filium Dei effatierunt. Denique cum modernis Protestantibus *Misse Sacrificium* contempserunt, &c.

Tanchelinus homo flagitiosissimus, duos capitales errores docuit, quorum primus fuit, quod *Ministerium Episcoporum & Sacerdotum* cum modernis quibusdam Protestantibus *inane*, nec à Christo institutum esse dixerit. 2. Quod Sacrosancti Corporis & Sanguinis Christi perceptionem ad salutem perpetuam prodesse negaret. Antwerpix in Belgio hæresim suam propagavit; eam vero contrivit Sanctissimus Pater Norbertus, Antwerpiam cum selectis Fratribus Sacerrimi Ordinis, à se nuper instituti, eo ex sine accitus.

Petrus de Bruis Sæctæ Petrobusianorum nomen dedit ante An. 1119. exortæ. Errores suos in Provincia Arelatenfi, aliisque finitimis disseminavit. Communes fe-

re habuit cum modernis Protestantibus, quorum primus cum Anabaptistis negat *Baptismum parvulis esse ad salutem proficuum*, eo quod non sua, sed aliena fide eundem recipiant. 2. *Templorum, Altariumque fabricas non debere fieri effutit*. 3. *Cruces sacras infringi præcepit & comburi*, quod Crux patibulum fuerit Innocentis Salvatoris. 4. *Veritatem Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia, simulque incurventum Misse Sacrificium inficiatur*. 5. *Sacrificia, Orationes, & Eleemosynas defunctis prodesse negat*. 6. *Traditiones Auctoritateque Patrum rejicit*. Præterea de Manichæismo suspecti olim fuerant Petrobusiani; quod tamen dubium est, & Petrum Brulium Manichæum non fuisse probat Nat. Alexander ex eo, quod carnes comederit. Qui in villa S. Egidii in Diocesi Nemaufensi igni damnatus & combustus est, teste Petro Cluniacensi. Petrobusiani etiam hæretici erant, de quibus Ivodii in Diocesi Trevirensi detecti à Brunone Archiepiscopo, quæstionem habitam commemorat Historia Trevirensis. Sæctam promovit Henricus Monachus Apostata circa An. 1140. Henricianam hæresim expugnavit Albericus Episcopus Oltiensis, Legatus Apollonicus ab Eugenio III. in Gallias missus cum S. Bernardo, qui concionibus, collationibus, & miraculis innumeros hæreticos ad fidem Catholicam convertit.

Arnaldistarum hæresis A. circiter 1238. emerit Auctore Arnaldo Brixienfi, qui è Gallis reversus, Brixie & Romæ rem Christianam turbavit assumpta larva Sanctitatis, Monastico scilicet habitu. De *Eucharistia & Baptismo parvulorum* prave sensit. Episcopus regalia feudofuge, Clericis & Monachis bonorum quorumlibet proprietatem ac possessionem abrogabat Wicleffi & Hussitarum præcursor. Turbas Romæ maximi momenti cum ciceret Arnaldus An. 1155. jussu Frederici Imperat. captus, à Petro Urbis Præfecto ad

ad rogam damnatus est, cineresque in Tiberim projecti.

Petrus Abelardus circa An. 1116. Parisius maxima cum celebritate nominis docebat. In plurimos lapsus est errores, damnatos in Synodo Sueffionensi An. 1140. Ante audientiam ad Innocentium II. appellavit. Ipsum, ejusque errores damnavit Pontifex; illique ceu Hæretico perpetuum silentium indixit. Catholicis & pœnitens obiit in Cœnobio Cluniacensi An. 1142. Præcipui, de de quibus accusabatur, errores fuerunt. 1. Quod in Trinitate gradus, in Majestate modos, numeros in æternitate posterit. Constituit enim Deum Patrem plenam esse potentiam, Filium quandam potentiam, Spiritum S. nullam potentiam. 2. Spiritum S. quidem procedere ex Patre & Filio, sed minime esse de Patris Filii Substantia. 3. Negabat diabolum unquam jus aliquod in hominem habuisse, & Filium Dei carnem assumptisse, ut hominem liberaret, sed ut nobis esset Doctor & Exemplar morum. 4. Spiritum S. esse animam Mundi assererat. 5. Christum Deum & hominem non esse tertiam Personam in Trinitate. 6. Quod libero arbitrio sine adjuvante gratia bene possumus & velle & agere. 7. In Sacramento Altaris remanere in aere formam prioris substantiæ. 8. Ab Adam non trahi originalis peccati culpam, sed penam. 9. Nullum esse peccatum nisi in consensu & contemptu Dei. 10. Concupiscentia, delectatione, & ignorantia nullum peccatum committi. 11. Suggestiones diaboli per physicam fieri in homine. 12. Fidem definebat, æstimationem rerum, quæ non videntur. Alios quoque errores sibi objectos fuisse, scribit in epistola apologetica *universis Ecclesie S. Filii* inscripta, in qua contendit eos sibi ex ignorantia vel malitia affictos fuisse. Plerosque tamen in errores vere impagit Abelardus, quos ipsi S. Bernardus & Guillelmus S. Theodorici Abbas tribuunt: quamvis in quibusdam

capitibus potius in modo loquendi, quam re ipsa ab Ecclesie doctrina aberrasse videatur. Propositio est Natal. Alex. Sæc. XI. & XII. disert. 7. A. 6. quæ dissentatio legenda omnino est ad rite intelligendum sensum Abelardi in alitis propositionibus. Collega porro Abelardi in ingenii subtilitate, arte philosophica, & erroribus fuit Gilbertus Porretanus, Pictaviensis Episcopus, vir cæteroque integerrimæ vitæ, & Christianæ gravitatis. Errores sequentes docuit. 1. Divinam essentiam non esse Deum. 2. Proprietates Personales non esse ipsas Personas. 3. Theologicas Personas in nulla prædicari propositione. 4. Divinam naturam non esse incarnatam. 5. *Nullum mereri præter Christum*, cum Protestantibus. 6. Nullum baptizari præter salvandos. Sed nullum error illi fuit, quod divinitatem, Deique proprietates tam absolutas, tum relativas Deum non esse propugnabat, sed divinitatem esse formam, qua Deus est; magnitudinem, qua magnus, bonitatem, qua bonus, Paternitatem, qua Pater. Circa hunc ultimam errorem Natal. Alex. Sæc. XI. & XII. plura cœorum Scriptorum, præsertim S. Bernardi, qui ardentissimo veritatis Catholice zelo in Porretanum invehus est, adducit testimonia, ut *omnibus immotescat*, inquit, *ipsum existimasse attributa divina neque à se invicem, neque ab essentia reipsa distingui*. Et postea Petavii & Gerlonis adducit sententias, qui existimant Subtilis Doctoris opinionem circa formalem distinctionem inter divinam essentiam, & attributa parum vel nihil differre ab errore Gilberti. A qua tamen censura strenue se purgant Scotistæ. Eiusdem causa acta est in Synodo Antissiodorensi, dein in Concilio Parisiensi An. 1147. Præside Eugenio III. ac demum in Concilio Rhemenfi A. 1148. in quo Summus Pontifex decrevit: *Ne aliqua ratio in Theologia inter naturam & Personam divideret, neve Deus divina essentia diceretur ex sensu ablativi tantum,*

tum, sed etiam nominativi. Gilbertus errores suos ejuravit, & ejus librum Romanus Pontifex prohibuit, donec emendatus esset.

Eudon de Stellis ex Britannia oriundus, præfignis dæmonum rudem plebeculam sibi passim aggregans, per diversa loca oberravit, Ecclesiis maxime & Monasteriis cum modernis Protestantibus infestus. In eam lapsus est erroris amenitiam, ut se, quod Eon vernacule vocaretur, judicem vivorum & mortuorum jactitaret, ac de se dici in exorcismis Ecclesiarum, Per Eum, qui judicaturus est vivos & mortuos, & Sæculum per ignem. Demens Hæresiarcha ab Eugenio III. & Synodo Rhenensi An. 1140. damnatus, & 1149. in carcerem missus, atque ibi mortuus est; ejus vero discipuli igne cremati.

Eadem pene tempestate emerit nova hæresis ruficanorum & illiteratorum hominum, qui cum Sectæ Auctorem & Magistrum alium à diabolo non haberent, seipsos Apostolicos ambitiose appellaverunt. 1. Nuptias damnabant, continentia voto se obstringentes, & tamen fœminis cohabitantes. 2. *Baptismum parvulorum, invocationes Sanctorum, orationes pro defunctis* rejiciebant ac damnabant. 3. Suam dumtaxat Sectam Ecclesiam esse asserbant; ac quemlibet Baptizatum ex illis, quem electum vocabant, potestatem habere *consecrandi Eucharistiam*. 4. Ecclesiasticis Ordinibus & Prælati derogabant, nulla ipsos in conficiendis & administrandis Sacramentis potestatem præditos asserentes, si peccatores essent. Quem tamen errorem alteri Sectæ tribuit Evervinus Steinfeldensis Præpositus. 5. A carnibus, à lacte, & omnibus ex coitu genitis abstinere hæc Manichæorum Soboles. 6. Cum Priscillianistis Sectam suam etiam perjuriis occultabant, ab omni juramento alias abstinentes. Circa Coloniam Agrippanam maxime viguit hæc hæresis, quam S. Bernardus confutavit.

Ut modernorum Protestantium Sectæ, per huculque enumeratas hæreses frustratim adumbratæ, uno velut schemate præformarentur, atque quid de illis sanæ mentis homini sentiendum sit, indicaretur, Deus in Ecclesia sua oriri permisit pestiferam Waldensium hæresim, ut bifrons ejus facies, quarum una est Protestantium placitis summissima, altera vero ex alfe opposita, horum in his Parentibus inanem confunderet gloriacionem, quasi in illis, eorumque occultis nescio quibus antecessoribus, pusillus Grex Christi, seu vera Christi Ecclesia fuerit conservata, atque ad ipsos usque propagata; cum enim dicti Waldenses plura docuerunt capita, quæ ipsi alte condemnant, & reliqui à nobis enumerati Hæretici atque Græci Schismatici adhuc in paucioribus cum illis conveniant, aliaque præter Ecclesiam Catholicam non possit ostendi Natio, quæ Christi Nomen per ista Sæcula palam profiteretur, nec ad invisibilem occultamque Ecclesiam confugere liceat, utpote quæ Christum necessario negasset coram hominibus, cum omnes mortales Christi Nomen profitentur, vel doctrinam Ecclesiæ Romano-Catholicæ, ejusque Ritus, vel doctrinam Ritulque Græcæ aut aliarum Sectarum professos fuisse historica momenta omnium Sæculorum clamitent, & Ecclesia Sponsa Christi veritatem erroresque docere ac credere simul non possit: inde consequi necesse est, ut vel hi Protestantium Prædecessores à Communionem Romanæ Ecclesiæ separati fuerant & non adulteratam Religionem non habuerint, vel moderni Protestantes in multis erroribus versentur, vel denique Romano-Catholica Ecclesia erraverit, unde isti omnes exiverunt, & à qua omnes constanter condemnati sunt; & sic sincera Christi fides omnino toto Orbe exulaverit, & de facto exulet. Quod quam absurdum sit vel cogitare, quis facile advertit. Jam ad rem. Auctor Sectæ Waldensium fuit Petrus Waldo, qui elemosynarum profusione multitudinem pauperum maximam sibi consociavit, quos voluntariam paupertatem & Christi ac Apostolorum exempla sectari docuit, novi Testamenti textum vulgari lingua eos docendo. Prælatorum Ecclesiasticorum vitam reprehendit, discipulisque persuasit, Clerum, quod moribus esset depravatus, sanctæ ipsorum vitæ & doctrinæ invadere. Qui cum anathemate à Romano Pontifice confixi essent, ipsum nihili fecerunt. Hæretici hi præterea Leonistæ, & Pauperes de Lugduno appellati sunt ab Urbe Lugduno, vernacule *Lion*, ex qua eruperunt. Picardi, Albigenes, Lombardi, Bohemi, Bulgari, quia in his Regionibus grassabantur. Araldistæ, Esperonistæ, Josephistæ, Lollardi, à variis ipsorum Doctoribus. Patareni, quod se persecutionem pati gloriarentur. Cathari, quod se præ cæteris puros jactitarent. Boni homines, quod morum integritatem præferrent. Texeranti, quia plerique infimæ fortis artifices, textores, &c. Poplicani quoque, Turlupini, Ribaldi, Piphles à Catholicis vocati sunt in odium & execrationem Sectæ. Insabbathati, quia in Calceo, quem Hispani *Capato*, vel *Zapato* appellant, signum speciale ad modum feuti præferabant; vel quia Sabbatha sine festiis dies non celebrarent. Illorum errores recentius ac in tria præcipua capita dilinixit circa A. C. 1254. Reinerius illorum olim Episcopus, ad fidem catholicam deinde conversus, cui sane fides adhibenda. Primum caput complexitum blasphemias in Romanam Ecclesiam, & Statuta ipsius, ac Clerum. Secundum, errores circa Ecclesiastica Sacramenta, & Sanctos. Tertium denique execrationes, quibus honestas qualvis & approbatas Ecclesiæ consuetudines detestantur, & laessunt. In omnibus autem capitibus fere nil aliud docent, quam Wicleffus & moderni Protestantes. Nam quod primum attinet: *Ecclesiam Romanam sub Sylve-*

stro defecisse, ac Babyloniam meretricem esse estutierunt, cujus errorum Caput & Author sint *Romani Pontifices*. Prælatos cum Episcopis, atque Religiosis Ordinibus esse *Pharisaica instituta*, quibus non sit parendum, sed soli Deo. In Ecclesia omnes esse *æquales*, & hinc Ecclesiastica Statuta ob eorum multitudinem & gravitatem esse contemnenda. Circa Sacramenta, duo tantum se credere profitebantur, *Baptismum & Eucharistiam*; *Exorcismos, Benedictiones, & Catechismum* in priori rejicientes, atque infantibus nihil prodesse garrientes, utpote *sine Baptismo* salvandos. Quæ Sacramenta à Sacerdote in peccato mortali constituto confici posse negabant. Cantum Ecclesiæ clamorem infernalem esse clamabant, *Horas Canonicas* rejiciebant. Circa Penitentiam sentiebant, neminem ab improbo Sacerdote absolvi posse, proboque Laico potius, quam malo Sacerdote peccata confitenda esse; quam insuper è *Sacramentorum numero* expunxerunt. Conjuges mortaliter peccare, si absque spe prolis conveniant, asserbant. Ecclesiam errasse, cum *Calibatam Clericis* indixit, continenteseque oculos & amplexibus non peccare. Loco Extreme Unctionis manuum impositionem adhibebant, quam *Consolamentum* appellabant; eoque consolamento omnium peccatorum remissionem absque satisfactione aliqua se consequi credebant. Probum quemlibet laicum Sacerdotem esse, & mulierculas prædicare posse sibi persuadebant. Solum Scripture Sacre textum recipiebant, *traditiones, auctoritates* Patrum, Decreta, & Decretales rejicientes, cum *Censuris Ecclesiasticis* à Catholicis Prælati latis; nam suos excommunicare posse censent. Denique circa dogmata & consuetudines Ecclesiæ errando *Sanctorum invocationem* impugnabant. *Reliquias, translationes, canonizationes, vigiliis, festiuitates* Sanctorum contemnebant, *Miracula* ad ipsorum monumenta, vel in-

Tom. II. Hhh voca-

vocationem facta negabant. Imaginem Crucisque eculum, cum Purgatorio rejiciebant. Ecclēſias, Altaria, eorum conſecrationes, ornatum, & Sacram Suppellectilem, Sacerdotalia indumenta, luminaria, iburificationes, aquam benedictam, Proceſſiones, ſepulture ritus, Confraternitates, exorcifmos, & Ecclēſiaſtica jejunia, ut ſuperſtitiones & idololatriam deridebant. Principes ac Judices univerſos æternum damnari aſſerebant; illis nihilominus reverentiam & obedientiam eſſe præſtandam. Atque hi erant Waldenſium in communi errores, in quorum multis ſane diſcrepant à modernis Proteſtantium Sectis vel omnibus, vel aliquibus. Sed eorum Sectæ ſpeciales, in quas dividebantur, in turpiſſimos errores veterum Hæreticorum lapſæ ſunt. Ex quibus Runcarii infamem illum errorem tuebantur, quod à cingulo urſe deoſum nullum peccatum mortale committeretur. Cathari Manichæorum errores adoptabant, atque omnia Sacramenta diaboli inventa eſſe tuebantur. Contra quos Scificidenſes Euchariftiam propugnabant, in cæteris iſtis conſentientes. Ortilbenſes Trinitatem cum Sabello pernegarunt, Chriſtum parum hominem inſuper blaſphemantes. Cathari inſuper in tres Sectas diviſi, Albanenſem, Contorezenſem, Baglonenſem, blaſphema multa docuerunt per Lombardiam diſfuſi. Quidam Albanenſes in duas factiones diviſi erant, quorum prima ſub Gelezianza duo principia aperius ſtutuebat, æqualitatem Trinitatis negans cum Manichæis, Arianiſ, & Neſtorianiſ. Altera vero ſub Joanne de Lugduno, eſt in duobus principiis cum priori conveniret, Manichæorum tamen conſequentias inde deductas non omnes admittit. Contra quos alia Secta Mediolani graſſata admittit elementa à Deo creata fuiſſe, ſed à diabolo diviſa. Contorezenſes plerique circa Trinitatem errabant, Deum Angelos quidem & elementa creaffe, ſed cætera omnia viſibilia

à Diabolo ex limo formata eſſe aſſerantes. Baglonenſes cum Origene animas à Deo creatas ante mundi conſtitutionem aſſerebant, & tunc in peccatum prolapſas. Patarenſi Luciferum eſſe Mundi creatorem contendebant, & Nuptias adulterium dicebant. Paſſagini Moſaicam Legem ad literam obſervandam eſſe dicebant. Waldenſium quoque Catharorum propago fuit Secta Albigenſium, de qua N. ſeq. Monſtrat tamen Natal. Alex. hic, Waldenſes puros non ſecutos fuiſſe Manichæorum, & Arianorum errores, ſed Symbolum Apoſtolorum in duodecim articulos diſtinctum amplexos. Quin eorum reliquias in Bohemiam retractas, atque Sæculo XVI. adhuc ſuperſites, Waldenſium errores emolliſſe, condiſſe, ac ipſorum doctrinam pexuiſſe, & ſuco liniſſe, ornaviſſeque, ut novis Pſeudo Apoſtoliſi Luthero & Calvino placerent, maxime in articulo de Euchariftia, ex eorum Fidei Confeſſione Ferdinando Romanorum & Bohemæ Regi An. 1535. oblata, atque à Luthero honorifica præſatione dignata, in comperto eſt. In Art. ſiquidem XIII. de Cœna Domini docent, Panem Cœnæ Dominicæ verum Corpus Chriſti eſſe; ſubſtantialiter tamen Corpus Chriſti eſſe non cenſebant, ſed efficacia tantum & virtute, ut in eadem Confeſſione ſe explicant. In quo dogmate & à Luthero, & à Calvino diſcrepant; quamquam vero Lutherus illorum Confeſſionem in laudata præſatione approbaverit, Calvinus nihilominus in ep. ad Miniſtros Poloniæ ſcribens, huic eorum dogmati graviter ſuccenſet. Ex quibus omnibus perſpiciant cordati Proteſtantes. Quantum in his ſuis Parentibus jure gloriari poſſunt. Damnati ſunt primum ab Alexandro III. in Concilio Turonenſi An. 1163. ac poſt alias damnationes in Concilio Later. III. An. 1179. Can. 27. denique in altero Lateranenſi Concilio Generali IV. ſub Innocentio III. An. 1215. &c. Condemnati præterea infamia, exi-

ſio, conſecratione bonorum à Friderico II. Rom. Imp. & ante ipſum eadem poena ab Alphonſo Aragoniæ Rege, qui eorum fautores reos eſſe voluit criminis Læſæ Majeſtatis. Eoſdem Hæreticos publicis Legibus infeſtatus eſt, & convictos igni damnavit Philippus Auguſtus Gallia Rex; quos etiam coercuit Ludovicus VIII. Rex Chriſtianiffimus.

24. Sæculo XIII. & XIV. in Ecclēſiam ſequentes hæreſes graſſatæ ſunt, Albigenſium, Amalarici, & error Joachimi Abbatis, errores Anonymi, Stadinghorum, Circumcellionum, Flagellantium, à Guillelmo Epifcōpo Pariſienſi damnati; Guillelmi de S. Amore & Joanniſ de Poliacō, errores à Stephano Pariſienſi Epifcōpo damnati, errores Petri Joanniſ Olivæ, Faticellorum, Hermanni, Gerardi Sagarelli & Dulcini, Beguardorum & Beguinarum, Arnaldi de Villa Nova, Lohardi, Cecci Aſculani, & Ekardi, Marſilli Patavini & Jandini, Palamitarum, Joanniſ de Mercuria, & Nicolai de Ultricuria, Magiſtri Simonis & Fratris Guidonis & Magiſtri Ludovici, Bertholdi de Rohrbach, Martini Conſalvi, Nicolai Calabri, Janovecii, & Berengarii, Magiſtri Joanniſ de Calore & Fratris Dionyſii Sotlechau, Joanniſ de Latone, & Arnaldi Montanerii, Turliſpinorumque hæreſis, Raymundi Lulli, & Raymundi Neophyti, errores in Anglia diſſeminati, hæreſis Wicleſſi, errores Joanniſ de Montefono.

Albigenſium hæreſis ſic dicta, quod Albigenſium præſertim, totaque Tolofatum Provincias infeſcerit, propago eſt hæreſis Waldenſium. Habebant Albigenſes errores fere communes cum Waldenſibus Cathariſ Germaniſ. Bonum & malum principium ſtatuentes, & ſequelas Manichæorum ex hoc principio deductas amplectentes; Chriſtum viſibilem hominem ſceleratum, ejus Sanctiſſimam Matrem meretricem, Magdalenam illius concubinanam impiſſime blaſphemantes. Cir-

ca Ecclēſiam Romanam, ejuſque dogmata ad unguem convenere cum Waldenſibus. In Sectam Perſectorum & Credentium dividebantur. Perſecti de caſtitate gloriabantur, & à lactiniis & carnis abſtinebant; Credentes omnibus ſceleribus operam navabant, atque ab omnibus liberos ſe futuros credebant; ſi in mortis articulo poſſent dicere, Pater noſter, & Conſolamentum Waldenſium per manus impoſitionem recipere. Aliqui tamen quibuſdam Albigenſibus tribuebant errores, à quibus eos excuſat ipſe Innocentius III. Quod inde contingit, quia Albigenſium plures Sectæ fuerunt, nec omnibus communes errores; ex eorum tamen commixtione in Albigitio Provincia Catalonia, non facile diſcernibiles. In Dalmatiam uſque penetravit Albigenſium hæreſis, ubi Antipapam creare auſi ſunt Bartholomæum, Carcaſſonæ oriundum. Spirituales ac temporales armis adverſus illos pugnatam eſt. Spirituales quidem ab Epifcōpato Hiſpaniæ & Viriſ Religioſiſſimi Sacerrimi Ordinis Ciſtercienciſium, ſed præcipue à S. Patre Dominico, qui ad eos eradicandos Celebriſſimum Ordinem Prædicatorum inſtituit, erigendique Sanctæ Inquiſitionis Officii Romano Pontifici Auctōr fuit. Temporalibus vero, dum in occiſores Miniſtrorum & vaſtatores Ecclēſiarum, Sacræ militiæ, Duce Simone Comite Montfortio, ab Innocentio III. expedita fuit. Damnati ſunt Albigenſes in variis Conciliis particularibus; ac denique in Concilio Generali Lateranenſi IV. ab Innocentio III. An. 1215. celebrato. De quo vide lib. 1. tit. 1. N. 216. & ſeqq.

Amalaricus è territorio Carnotenſi, Beniſ oriundus, docuit, quemlibet Chriſtianiū teneri credere ſe eſſe membrum Chriſti, nec aliquem poſſe ſalvari; qui hoc non crederet; non minus, quam ſi non crederet Chriſtum eſſe natum; paſſum, vel alios fidei articulos. Damnatus à S. Facultate Pariſienſi, & ab

Innocentio III. errorem suum specie tenus revocavit. Discipulos reliquit novis erroribus audaciam Magistri superantes. Præcipui erant, quod dicerent Patris potestatem durasse usque ad finem Legis Moisaicæ; Legem novam à Christo conditam ad sua usque tempora, id est, ad Sæculi XIII. initium vim habuisse: ipsa deinceps cum omnibus suis Sacramentis antiquata; Spiritus S. Regnum in sola interiori gratia; qua absque externis operibus quilibet salvetur, successisse: quam ita ampliabant, ut eam nullis flagitiis amitti posse contenderent homines flagitiosissimi ac in omnem libidinem effusi: quorum error affinis est error Calvini de justitia inanimabili. Impanatoribus Lutheranis præcebant, *Corpus Christi non aliter esse in pane Altaris, quam in alio pane, & qualibet re* asserendo. Negabant cum modernis Profanis resurrectionem corporum, Paradisum, & Infernum, bonam conscientiam Paradisum, flagitii conscientiam Infernum delirantes. *De cultu Imaginum & Reliquiarum* cum modernis Protestantibus sentiebant. Dammati sunt in Concilio Parisiensi An. 1209. Demum in Later. IV. De quo vide ut supra lib. 7. Tit. 1. N. 218. In eodem Concilio etiam damnatus fuit error Joachimi Abbatis, non vero ipse Joachimus: de quo vide ibi.

Joachimi errorem defendit quidam Anonymus, novisque erroribus auxit. Circa novi Testamenti evacuationem futuram, favorem Judæorum, & Græci schismatis justificationem præcipue versabantur. In quem finem anno circiter 1250. librum edidit, inscriptum: *Evangelium æternum*, in quo doctrinam Joachimi excellere doctrinam Christi etiam blasphemavit. Hujus Phantastici Evangelii defensores damnati sunt in Concilio Arelateni An. 1260. atque etiam à Sede Apostolica.

Stadinghorum diabolica hæresis in Germania erupit. Dæmone Magistro sub va-

riis formis ipsis apparente utebantur, ac promiscuam libidinem exercebant. In Luciferum credebant, quem injuste à Domino de Cælis deturbatum, rursum illos occupaturum deturbato Domino, seque per ipsum salvandos blasphemabant. Omnia, quæ Deo displicent, agenda asserunt; & Eucharistiam semel in Paschate sumptam in ore servatam in latrinam expuebant tartarei homines. Clericos ac Religiosos immaniter trucidabant rusticorum infamiam illæ cohortes, in munitissimis locis ad confinia Frisæ, Saxonie, & Bremæ confidentes. Qui proinde per Sacram expeditionem ab Henrico Brabantie Duce, & Florentio Hollandiæ Comite, indicente Gregorio IX. susceptam, iusto ac pertinaci prælio victi ac deleti sunt.

An. 1248. Friderico Imp. adversus Ecclesiam rebellem, & Conrado ejus filio faventibus, Circumcelliones Hæretici, ab antiquis illis à Donatitarum Secta longe diversi, prava sua dogmata palam & impune in Suevia prædicare sunt ausi. Papam, Episcopos, & Monachos Hæreticos appellabant, atque peccato mortali obstrictos nullum Sacramentum posse conficere. *Indulgentias non à Papa*, sed à solo Deo in sua Secta dari affirmabant. Hos feruentissimis concionibus debellabant Catholici Prædicatores, & Nobilitas omnis Conradum Principem eorum fautorem deseruit, Hæreticosque infecta est.

Flagellantium crudelis Secta Perulii primam, deinde Romæ An. circiter 1260. exorta, Germaniam, Ungariam, Poloniam, Sueciam, & Angliam penetravit. Hujus Sectæ homines per triginta tres dies ab umbilico fursum denudati, Viri quidem in publicis processionibus, mulieres vero domi, in memoriam 33. annorum Christi flagellis ad sanguinis effusionem se cadebant. Pietas hæc exorbitans à Sede Romana non approbata brevi in hæresim migravit. Neminem enim à

pec-

peccatis absolvi asserbant, qui Sectæ suæ nomen non dedisset; & hinc mutuo se se absolvant, etsi Laici essent. Sectam damnavit Clemens VI. ejusque aditum in Gallias prohibuit Philippus Valesius Rex Christianissimus.

A. C. 1240. Guillelmus Episcopus cum Parisiensis Facultate damnavit 10. errores in Scriptis Anonymi repertos, & quorum præcipui sunt: Quod divina essentia in se nec ab Angelo, nec ab homine videatur, vel videbitur: quod Spiritus S. prout est nexus & amor, non procedat à Filio, sed tantum à Patre. Quod diabolus nunquam habuit, unde posset stare, nec etiam Adam in statu innocentia.

Guillelmus de S. Amore, à natalis solis oppido in Sequanis nuncupatus, Parisiensis Doctor Theologus, contra recentes FF. Prædicatorum Ordines gravissimas turbas excitavit in Academia Parisiensi, adjungens sibi quibusdam Parisiensibus Magistris. Ejus ac Sociorum calumniæ in Ordines Mendicantes erroribus obnoxie ex S. Thoma à nobis speciali dissertatione convulsa sunt lib. 3. tit. 31. quò Lectorem remittimus.

A. C. 1270. erronei articuli 13. à Stephano Templiar Parisiensi Archiepiscopo damnati sunt. Quorum præcipui sunt sequentes. Intellectus omnium hominum est unus & idem numero. Voluntas hominis esse necessitate vult & eligit. Actus humani non reguntur à Divina Providentia. Deus non cognoscit singularia.

Fr. Petrus Joannes Oliva Ordinis Fr. Minorum Professor, ex oppido Sirignano Dioceseos Biterrensis oriundus, primum eruditioris ac regularis observantiae fama floruit, tum hæreseos infamia laboravit. Eumque Fratricelli, Beguardi, & Beguinae, ut Patriarcham suum venerati sunt. Syllema ejus in hoc consistebat, quod sex Ecclesie status fixerit; quorum sextum incipientem à tempore S. Francisci, & plenius à tempore condemnationis Babylonis Meretricis magnæ (quo nomine

Romanam Ecclesiam ubique intelligit) & duraturum usque ad tempora Antichristi, prioribus maxime eminare prætendit, urpote in quo rejecta carnali Ecclesia, Christi Lex & vita & crux fuit renovanda; & gloria Ecclesie quinti status ob ejus malitiam in Ecclesiam sexti status transferenda. Quod Papa cum suis Pseudo-Prophetis sit *bestia Apocalyptica*, per Angelum Franciscum & Ordinem Minorum expugnanda. Propheta fuisse Petrus Joannes, si dixisset, Ecclesiam Romanam ab Ordine zelosissimo S. Patris Francisci contra ejus assecram, Angelum, si superis placet, Apocalypticum Lutherum, propagandam. Ceteri ejus errores, à Concilio Viennensi A. 1311. damnati videantur lib. 1. tit. 1. à N. 301. ubi etiam disquirunt, an eorum reus haberi debeat, vel non?

Fratricellorum Sectæ initium dedere Petrus de Macerata, & Petrus de Foro Sempronio Ordinis Minorum Apostata, quorum Sectam jam invalescentem, errorisque plurimos publicantem damnavit Bonifacius VIII. iis in Græciam fugientibus, ac ibidem errores suos disseminantibus. Duas cum Petro Oliva fingebat Ecclesias, unam Carnalem, cui præsidere Romanus Pontifex, alteram Spiritualem, quæ nempe secum proficeretur Regulam S. Francisci ad literam, quam Evangelio exæquabant; in hac sola jurisdictionem omnem Ecclesiasticam consistere somniabant, nulla in altera remanente; eo quod cuncta ejus membra peccato mortali essent maculata. Nullatenus esse jurandum Professos Regulam S. Francisci non esse obstrictos ad obediendum Romano Pontifici. Dammati sunt in Concilio Viennensi, de quo supra.

Hermannus Pongilupus, Patria Ferrariensis, veterum Gnosticorum nocturna conventicula, & promiscuam in iis libidinem renovavit. Et nemini Christianorum licere aliquid proprii habere, atque animas ante diem judicii non frui

Dei